

Módszerem

Amikor új képek jutnak eszembe, megvalósításukhoz generatív programot írok.

A szükséges információkat számszerű adatok és definiált fogalmak formájában gondolom ki:

1. a szintaxis,
2. egy bizonyos struktúra kifejezése,
3. vizuális tulajdonságok és
4. ezek összegzése, szintézise szempontjából.

Az új képeket kialakító információk a mesterséges logika azon összetevőivel foglalkoznak, amelyek segítségével a vizuális nyelv működésének egyes, logikailag jellemző aspektusait megmutathatom. Képeim ezért elsősorban azt közlik velünk, hogy a hozzájuk írt megelőző programokban leírt konkrét, speciális adathalmazok milyen információk, milyen generáló szándékok következményei.

1. A szintaxis

A vizuális szintaxis olyan szabályok összessége, amely a hely, illetve a helyes helyek és azok időbeni elválásainak kiszámításával foglalkozik, világosan és szabatosan, megkülönböztetve egymástól a tér és a benne elhelyezkedő tömeg struktúráját.

A mai egzakt vizuális nyelvelmélet kezdeteit a reneszánsz gondolkodóknál találhatjuk meg.

A reneszánsz centrális perspektíva kidolgozása óta beszélhetünk a művészet elméletének értelmében újkori tudományos gondolkodásról. Azóta beszélünk a szó és a kép egyenjogúsításáról, a szó és a kép integrált szerepéről, logosz és sensus, logikusság és érzékiség közötti egyensúlyról.

Az e tárgyra vonatkozó írások egyik legkorábbi példája Pomponius Gauricus 1504-ben keletkezett „De Sculptura” című értekezése. Ebből származik a következő idézet:

„Minden test, foglaljon el bármely pozíciót is a térben, szükségszerűen egyik vagy másik helyen van. S mert megkerülhetetlen igazság, hogy a hely volt előbb, mint az oda felállított test, kezdetben a hely megszerkesztésével foglalkozunk.” (És csak azután a test kialakításával.)

1967 óta megkülönböztetem saját munkáimban a vonatkoztatási rendszert az abban kifejezett strukturális folyamattól, tehát az artikulációtól. Az egyes írásaimban alkalmazott fogalmakat, mint pl. médium, nyelv, vonatkoztatási rendszer, koordináta-rendszer többé-kevésbé azonos jelentéssel használók.

2. A struktúra kifejezése

Egy konkrét struktúra kifejezése – amelyet szubvizuális síkon elrendezési sémának is nevezhetek – általában három módon lehetséges:

- a) a megszerkesztendő struktúra egységeinek kiterjedését a vonatkoztatási rendszer egységeivel azonos kiterjedésűnek választom, azaz: egy kifejezésre szánt struktúra adatmennyisége a szintaxis egész adathalmazából szelektált halmaz;
- b) a megszerkesztendő struktúra egységeinek kiterjedései számszerű és szabályos, azaz racionális viszonyban vannak a szintaxis egész adathalmazával;
- c) a megszerkesztendő struktúra egységeinek kiterjedései számszerű, de szabálytalan, azaz irracionális viszonyban vannak a szintaxis egész adathalmazával.

Saját munkáimban azonban ilyen irracionális viszonyokkal nem foglalkozom.

3. A vizuális tulajdonságok

Egy bizonyos vizuális tulajdonságot megkísérek az összes többi vizuális tulajdonság között elfoglalt helyén elképzelni. E hely szabályos helyét a többi szabályos hely között, metrikus fokozatokban.

Ezután megpróbálok logikai analógiákat találni, információs megfeleléseket strukturális és vizuális tulajdonságok között.

Mindezek alapján meghatározom a megfogalmazandó programban az időlogikai-matematikai szerkezetek és a vizuális tulajdonságok egymáshoz rendelésének helyes és konkrét módját. Így elkerülhetem a személyes önkényből adódó vagy a tetszőlegességből fakadó cselekedeteket.

4. A szintézis

A struktúrák és a vizuális tulajdonságok adathalmazainak elegyítése, azaz szintézise vizuálisan érzékelhető perceptémákat eredményez. Ez az elegyítés csak anyagokkal, konkrét festékanyagokkal történhet. A műben összegzett nyelvezeti gondolatok anyagi megjelenését szubsztrátumnak, a művet létrehozó információk hordozójának nevezem.

Az adathalmazokat nem vizuális síkon kezelem és szabályozom, hanem a számok és a szabályok világában. A látható képet nem látható tulajdonságokból teszem össze, hanem képi képzeteimhez írok egy konkrét programot, és ennek segítségével keletkezik a szintetizált képi forma, illetve a szintetikus kép.

A paraméterekben megfogalmazott adathalmazok megadják egy forma információját, így az információ kifejezéseként jön létre a forma. A forma tehát megjelenő következmény, és mint ilyen jelenség. A konstruktivisták és a konkrét művészek a korábbi évtizedekben vizuális síkon, a természetes látás síkján fogalmazták meg és kezelték, ellenőrizték műveik nyelvezeti összetevőit – módszerük azonban az idők folyamán elavult.

Noam Chomsky a következőket írja „Szabályok és reprezentációk” című 1980-ban megjelent könyvében:

„Tegyük fel, hogy az, amit mi ‚a nyelv ismeretének hívunk’, nem egy egységes jelenség, hanem több egymástól elválasztott, de egymással mégis kölcsönhatásban működő összetevőre bontható fel. Az egyik összetevő a nyelv számításokkal kapcsolatos aspektusait tartalmazza, tehát a szintaktikai konstrukciók képzéséhez szükséges szabályokat vagy fonológiai vagy a szemantikai mintázatok legkülönbözőbb módjait, amelyek az emberi nyelv kifejező erejének gazdagságát teszik lehetővé.

Egy másik összetevő viszont a tárgyakkal kapcsolatos referálást teszi lehetővé, mint például az ‚ágens’, az ‚eszköz’ viszonylatait és hasonlókat, amelyeket ‚tematikus relációknak’, vagy (megtévesztő módon) ‚kázusrelációnak’ nevezett kapcsolatoknak hívhatunk. Jobb megnevezés hiányában az utóbbit ‚konceptuális rendszernek’ szeretnénk nevezni.

Könnyen felfedezhetjük, hogy a nyelv számításokkal kapcsolatos aspektusa és a konceptuális rendszer szellemünkben és agyunkban egészen eltérő módon van reprezentálva, és hogy az utóbbit talán, ha komolyan vesszük a dolgot, nem is a nyelvi képességeinkhez tartozónak kell gondolnunk, hanem egy másik képesség részének kell tekintenünk, mégpedig a világhoz való viszonyunkban, amelyikben nap mint nap élünk, amely az úgynevezett ‚józan eszt’ képviseli. (...) Minden ilyenfajta feltételezés segítségével meg kell különböztetnünk a ‚számításokkal kapcsolatos szabályokat’ és a ‚reprezentációkat’, amelyek szorosabban véve a nyelvi készségeket jelentik, és egy konceptuális struktúrát, amelyik a fent leírt módon létezik a nyelvben. E két alrendszer egymást kölcsönösen befolyásolva működik a nyelvben, és így a nyelv rendszerének bizonyos kifejezései össze vannak kötve a konceptuális struktúrával, és lehetséges, hogy a nyelv rendszerének bizonyos szabályai viszont a tematikus relációkra vonatkoznak.

Ugyanígy lehetséges lenne az is, hogy ezt a két alrendszert világosan elkülönítsük egy, a nyelvről alkotott átfogóbb elméletben, jóllehet e két alrendszer kölcsönösen befolyásolja egymást. A konceptuális rendszer központi szerepet nyerhetne mindenfajta olyan mentális szerepet követelő helyzet-

ben, amelyekben a nyelvnek nincsen különösen fontos szerepe. A nyelvelmélet ilyen okból fakadóan talán pl. fizikai alapokra helyezve is megfogalmazható lenne, ami a nyelv származásának egy más-fajta történetét is jelenthetné, és így tovább.”

Mivel a saját munkáimban csakis a vizuális szintaxis számításokkal kapcsolatos és a vizuális tulajdonságokat reprezentáló aspektusaival foglalkozom (2.a és 2.b), ezért gondolkodásom és munkamódszerem a konceptuális művészettől világosan elhatárolható, miként ezt Noam Chomsky is megkülönbözteti verbális nyelvelméletében.

1.

Gondolkodásomban központi szerepet játszik a definiált információ fogalma.

2.

A generatív program paramétereit mindig pozitív természetes egész számok összeadásával írom meg. A legkisebb alapegységből (a–e) indulok ki, mely $0,1 \times 0,1$ mm kiterjedésű négyzet.

3.

Minden adathalmazt 1967 óta alapegységekből adok össze.

A módszer a lehető legegyszerűbb: „egy meg egy...”

Úgy gondolom, a korszerű gondolkodás az összeadás elvére épül, azaz digitális. Az osztás és az összes, az osztás elvére épülő vagy abból következő, abból levezetett bármilyen művelet, mint rész, vágás, széttagolás vagy módszer, mint az ábrázoló geometria, perspektíva, arany metszés stb. gondolkodásomban és munkáimban nem fordul elő. Az osztás elve reneszánsz elv. A természetes látás leképzésekor keletkező képet az osztás elve alapján szerkesztjük meg, amikor reneszánsz elvű képet festünk.

A természetben, a genetikai kódokban fellelhető információk gondoskodnak az élőlények reprodukálásáról. Egyetlen élőlény sem születik egy másik élőlény felosztásával, szétvágásával, széttagolásával. Ami osztódik, valójában szétesik, szétfoszlik, mert már életképtelen, és visszahanyatlik a humuszba, az osztódást megelőzően azonban összeadás útján jött létre. Minden új csakis genetikai kódok szerinti összeadás útján jöhet létre. Ezért elsődleges az összeadás elve.

Munkáimat 1967 óta szubsztrátumoknak, azaz információjuk hordozóinak nevezem.

Az információ, mint az összeadás műveletére alapuló önálló elv felfedezése óta az osztás mint művelet, gondolkodásunkban elvesztette központi szerepét.

A definiált információ megfogalmazásával viszont a legelemibb elv vált érvényessé: az összeadás + kódolás együttes alkalmazásának elve.

4.

Generatív programjaimban az időstruktúrák elrendezési sémái időlogikai vonatkozásúak.

Jellemző tulajdonságokat mint számszerű jellemzőket szabályos viszonylatokban fogalmazok meg.

5.

Információkat, azaz adathalmazokat átalakító szabályok segítségével tudok transzformálni.

6.

A megszerkesztett struktúra elrendezési sémájából kiindulva

a) szándékom szerinti hosszúságú szekvenciát, más szóval lineáris transzformációs láncot tudok generálni, illetve

b) olyan sok irányban elágazó és különböző formát öltő szekvenciát tudok generálni, ahány műveletet végezhetek az elrendezési séma adathalmazával.

Köln, 1982. április 2.